

RODZĄCY (119) *part praes act*

o jasne.

sg m N rodzący (37). ◇ *G* rodząc(e)go (3). ◇ *A* rodząc(e)go (1). ◇ *I* rodzącym (2). ◇ *L* rodzącym (1). ◇ *f N* rodzącą (20); -ą (15), -a (1), -(a) (2); -ą : -a *CzechRozm* (1:1). ◇ *G* rodząc(e)j (17). ◇ *D* rodząc(e)j (3). ◇ *A* rodzącą (4). ◇ *I* rodzącą (1). ◇ *L* rodzący (1) *GrabowSet* Q4. ◇ *V* rodzącą (1). ◇ *n N* rodzącé (9); -é (1), -(e) (8). ◇ *A* rodząc(e) (2). ◇ *I* rodzącym (1). ◇ *pl N subst* rodząc(e) (2). ◇ *G* rodzących (2). ◇ *D* rodzącym (4). ◇ *A subst* rodząc(e) (5). ◇ *If* rodząc(e)mi (1). ◇ *L* rodzących (2).

Sł stp s.v. rodzić, Cn notuje, Linde brak.

1. *O kobiecie: wydająca na świat potomstwo; parturiens PolAnt, Cn (44)* : żona Acháfowá z Krolem ná on czas/ oględác murow [...] chodziła/ á iuż práwie rodziła/ gdyż Ioledet/ rodzącą znaczy/ ieflibyśmy fie zá fłowká chwytać chćieli/ á nie tę coby potym nie rychło rodzić miałá. *CzechRozm* 135v.

rodząca kogo (6): *KrowObr* 187; *CzechRozm* 141, 142; *Gemellipara* – Dwoie rodząca *Calep* 449a; *Pánno* bez boleści Syná Bożego w Bethleem rodząca/ modl się zá ná(mi). *LatHar* 501; *WujNT* 726.

W porównaniach (3): Mátko Páná mego [...] Ty iako iedná z nich miedzy nimi pokorną ftoifz: miedzy nieczyftymi/ iákobj nieczyfta: miedzy corkámi Iáwy/ iákobj zboleściá y pomazánim rodząca. *SkarŻyw* 112; *LatHar* 368; *WujNT* 710 *marg*.

Wyrażenia: »matka rodząca« (2): thakież z ftrony chore^{go} albo niemocznego dzieciátka/ ktore pomoczy łobie żadney dać niemoże: ku richłemu na fwiat wyfzciu ftąd bywa ciężkość z boleściá matcze rodzączey. *FalZioł* V 17d; *WujNT* 787.

»niewiasta, pani rodząca« [szyk 9:4] (9:4): Łożyfko, Ieft rzecz fwiadoma wfzyftkiem babam y paniam rodzącym/ pofpolicie z dzieciátkiem wychodzi *FalZioł* V 25; Tedy niewiafty na wiofnę rodzące, łączno á leda za przyczyną odchod płodu miewaiá *FalZioł* V 30v, V 20b, 21c, 24 [2 r.], 28v; *KrowObr* 187; *Adhibetur Lucina ad partum Bogini Lucina* bywa wzywána od niewiaft rodzących *Mqcz* 151c, 201b; *LatHar* 386; gdy rzeká/ Pokoy y biefpieczeństwo: tedy nagłe zginienie przydzie ná nie/ iáko bol niewieście brzemienny (marg) rodzącey. (–) [*sicut dolor in utero habenti*] *WujNT* 1.*Thess* 5/3, *Ioann* 16 *arg*.

Szereg: »poczynająca i rodząca« (2): Oto Almá poczynáiąca y rodząca fyná/ á názowiefz [...] imię iego Emánuel *CzechRozm* 142, 141.

a. *W funkcji rzeczownika*: »rodząca« = *feta Cn* (18) : Dayże pić rodzączey [soku dyptanowego] z winem/ ieflti fie nie rozgorzała, bo gdy fie zapali tedy z wodą ciepłą/ á tak płód bez vrazu wynidzie. *FalZioł* V 33, V 32v [3 r.], 33 [6 r.], 33v [4 r.]; dziwnye fie ná myflach fwoich zátrwożyli/ Bo yáko bol rodzącey ták ye bol zdeymował *LubPs* N; *KwiatKsiqz* A4v; ábowiem iefli właśności fłow przyftrzegác chcemy/ tedy Ezáiafz ták mowi/ oto Alma pánieńká ábo dziewicá poczęła/ á rodzącą ábo ktora rodziła bo ieft Benoni Participium praefens *CzechRozm* 133v; *SkarŻyw* 113.

W porównaniach (4): Potym Apoftoł piŕze: Iż miałá [oblubienica] w żywocie poczętego fyná/ á wołała iákoby rodząca. *RejAp* 99v, 98v; Oslábiał Dámáfzek/ vdał się vćiekác z ięła [!] go trwogá (y) vćiŕk/ á boleści poimály go iáko rodzącą. *BudBib Ier* 49/24, *Ier* 6/24.

2. *Powołujący do życia (10)* :

a. *O mężczyźnie (1)* :

Wyrażenie: »dziatki rodzący« (1): Nie trudno się domyślić: iż wprzod z nich [*papieży*] mnogiego widzą z wielą wżetecznic dziatki rodzącego. *CzechEp* 417.

b. O Bogu (9) : syn boży zoczcza zwyecznoŹczy rodzący, obral łoby matką dzyeuyczą maryą *PatKaz II* 39, 26v, 49, 74; zowie tegóż Syná Bogá Oycá/ Słowem/ które ná początku było/ nie łłowem mówiącym/ kthóre z czáfem przychodzi [...] ále ónym Słowem/ które był Bóg/ to ieŹt rodząca Perłoná *BiałKat* a4v; Chryzostom S. gdy mowi/ wŹytko to co óciec ma y syn tákże ma: okrom tego iż on ieŹt rodzący á syn ieŹt rodzony *SkarJedn* 280; *CzechEp* 222; *SkarKaz* 485b [2 r.].

3. Wydający plon, owoc (o roślinach i roli); faciens a. afferens fructum Vulg; ferens fructum, fructifer, fructuarius, fructuosus, frugifer, germinans Cn [w tym: co (36)] (45) : panna ukazana moyzeŹfouy przeŹ ducha Źwżytego uekrzu zyelouem a ogniem palayącym y kwyatek Źzlyczny rodzący y ouocz łlodky dauayąc *PatKaz II* 56; Aesculus, Drzewo nieyákie żołáđz rodzące. *Mącz* 108c; Vinearius collis, Góra wino rodząca. *Mącz* 498a, 22c, 131b, 155c, 240b, 263d (15); *RejAp* 59; Oto dałem wam wŹelkie żiolá rodzące nálienie áby wam bylo [!] ku iedzeniu *CzechRozm* 133; *SkarŻyw* 26; Olivifer – Oliwe rodząci *Calep* 728a, 130b, 278b, 424b, 457a, 462b (13); ná Wiołnę targi/ Iármárki/ áby [*gospodarz*] odpráwił/ iákoby Lećie pracy o tym nie wiodł/ iedno rodzących pożytkow nád wŹyŹtkie pożytki łtrzegł *GostGosp* 66.

W połączeniu szeregowym (1): [*słońce*] Czyni ziemię rodzącą/ Obfitą/ y wŹzech łkárbow dodáiącą. *GrabowSet* E2v.

Wyrażenia: »drzewo rodzące« = *fructifera a. frugifera arbor Cn* (3): á ktoby wrábił drzewo rodzące/ thákowy zá nie dáć ma wiárdunek z winą trzech grzywien. *UstPraw* E4; A gdy do ziemi oney przydźiecie/ á będziecie łzczepić iákíe drzewá rodzące owoc ku iedzeniu [*plantaveritis omnem arborem cibi*]/ tedy będziecie wyrzucać precz owoc iego/ á do trzech łat [!] mieyćie gi zá nieczyłty *BibRadz Lev* 19/23; [*z góry Etny*] płynie iáko ołow [...] oná máteria/ wfi [...] popali y z dobytki tákież drzewá rodzące połufzy. *BielKron* 276v.

»owoc rodzący« [*szyk 4:3*] (7): *BibRadz Lev* 19/23; Triferus, Trzikroć w rok owoc rodzący *Mącz* 464d, 309b, 511a; *Calep* 820b; A przetoż káźde drzewo nie rodzące owocu dobrego [*arbor, non faciens fructum*] będzie wycięte y w ogień wrzucone. *WujNT Luc* 3/9; [*ukazał mi drzewo żywota*] rodzące owocow dwánáŹcie [*afferens fructus duodecim*]/ ná káźdy mieŹiác *WujNT Apoc* 22/2.

»rola rodząca« (1): *Ager restibilis*, Rola ná koźdy rok rodząca *Mącz* 353d.

Przen (1) :

Wyrażenie: »rola rodząca« (1): Ciernie precz wykop/ y ófet kołący/ Siey ná nowinie/ y roli rodzący *GrabowSet* Q4.

4. Powodujący zaistnienie, powstanie (12) : EŹsencia ábo łftnoŹć rzecz nie rodząca áni vrodzona/ áni pochodząca/ á oná ieŹt początkiem wŹytkiego *GrzegRóżn* K3v; *BiałKat* 106.

rodzący co (1): Akt czwarty [...] GDźie ma być niefortunné pániénki ráienié/ Rodzące roźłanié krwié *GórnTroas* 57.

Przen [*kogo*] (1) : karmię Źię częłto onym v Zácháryałzá Proroká opowiedźiánym zbożem wybráných twoich/ y poŹilam Źię winem/ iako tenże mowi/ pánný rodzącym *LatHar* 234.

a. *O elementach przyrody [co] (8)* : Thurifer, Kádzidło rodzący. *Mqcz* 455b; Aurifer – Złoto rodzący *Calep* 117b; Gemmifer – Perły rodzący. *Calep* 449b; Lanifer – welne rodzący *Calep* 580a; Stellifer – Gwiazdy rodzący. *Calep* 1004a, 639b, 657b, 1095b.

5. *Płodny (2)* : Genitivus, Płodny/ Rodzący *Mqcz* 145d.

Przen (1) :

W porównaniu (1): Iák piałek/ ták moy dowcip nierodzący/ Dufzá/ z fráfunku w fkałę przemieniona *GrabowSet* M4.

6. *Wyrażenie*: »członek rodzący« = *męski narząd płciowy (6)* : KSiążę Selewkus vrodziło fie w Mácedoniei/ ná ktorego członku rodzącym było znamię ná kftałt kotwice *BielKron* 128; przywiodą dziećię álbo młodzieńcá/ obrzeżá fkorę ná członku rodzącym/ íolá ránę záfypá *BielKron* 260, 12 [2 r.], 447v, 462v.

Synonimy: płodzący; **5.** *płodny*.

Cf [PORODZAJĄCY], RODZIĆ

DDJ